অধ্যায় ৬ ঃ ঔপনিবেশিক শাসনকালত ছপাশাল আৰু ৰাজহুৱা সংগঠন

অধ্যায় গাঁথনি

6.1 উদ্দেশ্য
6.2 পৰিচয়
6.3 ঔপনিবেশিক শাসনকালত অসমত ছপাশালৰ বিকাশ
6.4 ঔপনিবেশিক শাসনকালত অসমত ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠান আৰু ৰাজহুৱা সংগঠনৰ বিকাশ
6.5 যোৰহাট সার্বজনিক সভা
6.6 অসম এচ'চিয়েচন
6.7 সুৰমা উপত্যকাৰ ৰাজনৈতিক সভা
6.8 অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলো
6.9 অধিক জানিবলৈ
6.10 অগ্রগতিৰ খতিয়ান
6.11 আৰ্হিপ্রশ্ন

৬.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনিঃ

- ঔপনিবেশিক শাসনৰ সময়চোৱাত বিকাশ লাভ কৰা অসমৰ প্রেছৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব
- ঔপনিবেশিক শাসনৰ সময়চোৱাত উত্থান হোৱা ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠান আৰু ৰাজহুৱা সংগঠন আদিৰ বিষয়ে সম্যক জ্ঞান অর্জন কৰিব পাৰিব
- ঔপনিবেশিক শাসনকালত ছপাশাল আৰু ৰাজহুৱা সংগঠনসমূহৰ ভূমিকা সম্পর্কে ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব।

৬.২ পৰিচয়

এই অধ্যায়ত আমি ঔপনিবেশিক শাসনত অসমত ছপাশালৰ (প্রেছৰ) বিকাশৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম। 1835 চনৰ প্রেছ আইনৰ উদাৰ নীতিয়ে ভাৰতত প্রেছৰ বিকাশত উৎসাহ যোগাইছিল। ভাৰতীয় ভাষাত ছপা কৰা প্রথম বাতৰি কাকত বংগদেশৰপৰা প্রকাশ কৰা হৈছিল। প্রেছে জনগণৰ মতামতক ৰাষ্ট্রৰ গুৰুত্বপূর্ণ বিষয়সমূহৰ ভিত্তিত শক্তিশালী কৰাত সহায় কৰিছিল। প্রেছৰ যোগেদি জনসাধাৰণে চৰকাৰৰ অন্যায় আৰু শোষণমূলক নীতিসমূহৰ বিৰুদ্ধে মত পোষণ কৰিছিল।

প্রথম বাতৰিৰ আলোচনী অৰুনোদয়ৰ জন্ম অসমত প্রেছৰ বিকাশৰ ইতিহাসৰ এক স্মৰণীয় ঘটনা। ই পৰৱর্তী সময়ত অলেখ বাতৰিকাকত আৰু আলোচনীৰ জন্ম দিছিল। ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষৰ ভাগত কিছু সংখ্যক প্রগতিশীল দৃষ্টিভংগীৰ অসমীয়া লোকে জনগণৰ আগ্রহক প্রভাৱিত কৰা বিষয়সমূহক গুৰুত্ব প্রদান কৰিবলৈ ভালে সংখ্যক বাতৰিকাকত প্রকাশ কৰিছিল।

এই অধ্যায়ত আমি ঔপনিবেশিক শাসনকালৰ সময়চোৱাত অসমত উত্থান হোৱা ৰাজনৈতিক সংস্থা আৰু ৰাজহুৱা সংগঠনৰ বিষয়েও আলোচনা কৰিম। 1885 চনত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্রেছৰ জন্মৰ লগে লগে সমগ্র

দেশতে ভালেমান ৰাজনৈতিক সংস্থাৰ উত্থান হৈছিল। ঊনবিংশ শতিকাৰ আশীৰ দশকত 'উজনি অসম সংস্থা', 'নগাঁও ৰায়ত সভা', 'যোৰহাট সার্বজনিক সভা', 'অসম এচ'চিয়েচন', 'সুৰমা ভেলী পলিটিকেল কন্‌ফাৰেন্স' আদি ভালে সংখ্যক ৰাজনৈতিক সংস্থাই অসমীয়া লোকৰ মুখপাত্র হিচাপে কাম কৰাৰ লক্ষ্যৰে গঠন হৈছিল। এই সংস্থাসমূহৰ যোগেদি, বহুতো ক্ষেত্রত অসমীয়া বুদ্ধিজীৱী শ্রেণীটোৱে ঔপনিবেশিক শাসক সকলৰ সন্মুখত জনগণৰ ইচ্ছা আকাংক্ষাক কৃতকার্যতাৰে প্রতিফলিত কৰিছিল। এই সংস্থাসমূহে সেই সময়ৰ আর্থ-সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিক বিষয়সমূহত গুৰুত্ব প্রদান কৰাৰ লগতে জনগণৰ মাজত জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰা গঢ়ি তুলিছিল।

৬.৩ উপনিবেশিক শাসনকালত অসমত ছপাশালৰ বিকাশ

ছপাশালৰ আৱিষ্কাৰে আধুনিক সমাজ আৰু সভ্যতাৰ বৈপ্লৱিক পৰিৱর্তন সাধন কৰিছিল। ইউৰোপত ছপাশালৰ আৱিস্কাৰক জার্মানীৰ জোহান্স গুটেনবার্গে 1439 চনৰ সময়চোৱাত তেওঁৰ ছপাশাল প্রতিষ্ঠা কৰিছিল। ই প্রতিলিপি কার্যক আগতকৈ সহজ কৰি তুলিছিল। 1453 চনত তেওঁৰ প্রেছত বাইবেল ছপা কৰা হৈছিল।

ভাৰতীয় প্রেছ কম-বেছি পৰিমাণে কোম্পানী শাসনৰ ফল আৰু প্রথমে বেংগল প্রেছ হিচাপে ভুমুকি মাৰিছিল। অসমত আমেৰিকান ব্যাপ্টিষ্ট মিচনেৰীসকলে ছপাশাল আৰম্ভ কৰাৰ আগতে কিছুমান দেশীয় বাতৰিকাকত, যেনে- *সমাচাৰ দর্পন, সমাচাৰ চন্দ্রিকা সোমপ্রকাশ, সঞ্জীৱনী* আৰু *মাসিক পত্রিকা* আদিয়ে জনমত সৃষ্টি আৰু অসমৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক আৰু অর্থনৈতিক বিষয়ত মতামত আগবঢ়াইছিল।

প্রেছৰ বিকাশ আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যত ইয়াৰ প্রভাৱ অসমৰ প্রেছৰ ইতিহাসৰ এক আমোদজনক অধ্যায়। অসমত ছপাশাল প্রতিষ্ঠাৰ সন্মান দুই আমেৰিকান ব্যাপ্টিষ্ট মিচনেৰী নাথান ব্রাউন আৰু অলিভাৰ কাট্টাৰলৈ যায় যিয়ে 1836 চনৰ প্রথম ভাগত তেওঁলোকৰ কর্ম-পদ্ধতি আৰম্ভ কৰিছিল। একে বছৰতে অসমৰ আয়ুক্ত মেজৰ এফ. টেনকিন্সে (F. Tenkins) বংগৰ অসমাৰিক সেৱাৰ বিষয়া মি. ট্রেভেলিয়ানলৈ শদিয়াত ব্যাপ্টিষ্ট মিচনেৰীসকলৰ ঘাটি স্থাপন কৰিবলৈ নিমন্ত্রণ জনাই এক পত্র প্রেৰণ কৰিছিল। ডেকা মিচনেৰী নাথান ব্রাউনে সুযোগ গ্রহণ কৰিছিল। আন এজন মিচনেৰী আৰু মুদ্রক অলিভাৰ কাট্টাৰে (Oliver Cutter) ছপাশালত কাম কৰাৰ কাৰণে তেওঁক সহযোগ কৰিছিল। আৰম্ভণিতে তেওঁলোকে শদিয়াত ছপাশাল স্থাপন কৰিছিল আৰু 1846 চনত ইয়াক শিৱসাগৰলৈ স্থানান্তৰিত কৰিছিল। ক্রমান্বয়ে দেশীয় ছপাশাল যেনে ধর্মপ্রকাশ প্রেছ, আউনীআটি সত্র আৰু গুৱাহাটীৰ চিদানন্দ প্রেছৰ স্থাপন হৈছিল।

অসমৰ প্রথম বাতৰি সংক্রান্তীয় আলোচনী *অৰুনোদয়* 1846 চনৰ জানুৱাৰী মাহত শিৱসাগৰৰ পৰা প্রকাশ হৈছিল আৰু 1880 চনলৈকে প্রচলন আছিল। ইয়াৰ প্রথম সম্পাদক আছিল নাথান ব্রাউন। অৰুনোদয়ে চৰকাৰৰ অনুগ্রহ আদায় কৰিবলৈ চেষ্টা কৰাও দেখা গৈছিল। ই কাচিৎহে চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে যিকোনো লেখনি প্রকাশ কৰিছিল। কিন্তু '*ঢাকা নিউজ*', '*সোমপ্রকাশ*' আদি বাতৰিকাকতে অসমৰ গুৰুত্বপূর্ণ বিষয়সমূহত চৰকাৰৰ মনোযোগ আকর্ষণ কৰি গৈছিল। কিন্তু, *অৰুনোদয়ে* অসমত বৌদ্ধিক জাগৰণৰ ভেঁটি প্রস্তুত কৰিছিল।

অৰুনোদয়ে অসমত যথেষ্ট সংখ্যক বাতৰি কাকত আৰু আলোচনীৰ জন্মত প্রেৰণা যোগাইছিল। অসমৰ প্রথম সাপ্তাহিক বাতৰিকাকত আছিল '*আসাম মিহিৰ*' যিয়ে 1872 চনত ভুমুকি মাৰিছিল। অসমৰ প্রথম দৈনিক বাতৰি কাকত আছিল '*দৈনিক বাতৰি*'। মাহেকীয়া আলোচনী '*অসম দর্পন*' এবছৰহে বর্তি আছিল। হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ সম্পাদনাত গুৱাহাটীৰ পৰা প্রকাশ হোৱা প্রথম এংলো-অসমীয়া সাপ্তাহিক আছিল '*আসাম নিউজ*'। জনসাধাৰণৰ সামূহিক সমস্যাত জনমত সৃষ্টিত ই সফল হৈছিল।

গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ সম্পাদনাত 1885 চনত নগাঁৱৰ পৰা প্ৰকাশ হোৱা *অসম বন্ধু* কাকতখনে প্ৰধানকৈ কলা, বিজ্ঞান আৰু সাধাৰণ বিষয়সমূহক লৈ কাম কৰিছিল। হৰনাথ বৰাই সম্পাদনা কৰা মাহেকীয়া আলোচনী *মৌয়ে* (The Bee) (1886–1888) সেই সময়ৰ প্ৰধান সমস্যা সমূহৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। ই অসমীয়া যুৱকসকলক ঔদ্যোগিক বৃত্তি গ্ৰহণ আৰু কলাৰ অভ্যাস গঢ়ি তুলিবলৈ আহ্বান জনাইছিল। স্থানীয় নিকায়সমূহলৈ মনোনীত কৰা প্ৰচলিত ব্যৱস্থাক ই মুকলিভাৱে সমালোচনা কৰিছিল। এই আলোচনীখনে ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ আদৰ্শক সমৰ্থন জনাইছিল। এই মাহেকীয়া আলোচনীখনে অসমৰ ৰায়ত সভাসমূহে জনসাধাৰণৰ দুখ যন্ত্ৰণাক লাঘব কৰিবলৈ গ্ৰহণ কৰা নীতি আৰু পদ্ধতিসমূহক দোষাৰোপ কৰিছিল।

চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ নেতৃত্বত কলিকতাৰ পৰা প্ৰকাশিত এখন গুৰুত্বপূৰ্ণ মাহেকীয়া আলোচনী *জোনাকী* অৰাজনৈতিক চৰিত্ৰৰ আছিল। *জোনাকী*অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভাৰ মুখপাত্ৰ আছিল। চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ সফল সম্পাদনাত *জোনাকী* এচাম প্ৰখ্যাত লেখকৰ আলোচনাৰ স্থান হৈ পৰিছিল আৰু ই অসমীয়া সংবাদজগতৰ এটা নতুন যুগৰ সূচনা কৰিছিল। ই বিজ্ঞানভিত্তিক, ঐতিহাসিক, সাহিত্য আৰু প্ৰয়োজনীয় বিষয়সমূহত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছিল। আন তিনিখন মাহেকীয়া আলোচনী *ঊষা* (1907) *বন্তী*আৰু *আলোচনী* কেইবা বছৰো প্ৰচলন হৈ আছিল। কিন্তু *দিপ্তী* (1905) *ইষ্টাৰ্ণ হেৰাল্ড* (1898), *চিটিজেন*, (1902), *দি অসম ক্ৰনিকেল* (1905), দি আসাম হেৰাল্ড (1912) আদিয়ে পৰ্যাপ্ত পুঁজিৰ অভাৱ, ছপাৰ সমস্যা আৰু জনসাধাৰণৰ সমৰ্থনৰ অভাৱত অতি কম সময়ৰ ভিতৰত প্ৰচলন বন্ধ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল।

পদ্মনাথ গোঁহাই বৰুৱাই সম্পাদনা কৰা *বিজুলী* (1891) য়ে ৰাজনৈতিক আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় সমস্যাসমূহক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছিল। সাপ্তাহিক অসমীয়া কাকত যেনে- *দি অসম* (1894), *দি এডভোকেট অৱ আসাম* (1904–7) আৰু *অসম বিলাসিনী* ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদী চৰিত্ৰৰ আছিল। আউনীআটি সত্ৰৰ ধৰ্ম প্ৰকাশ প্ৰেছৰ পৰা কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশিত অসম *বিলাসিনী* (1914) চৰকাৰৰ দমনমূলক নীতিৰ ফলত বেছিদিন বৰ্তি নাথাকিল। মথুৰা মোহন বৰুৱাই সম্পাদনা কৰা *এডভোকেট অৱ আসামে* জাতীয়তাবাদ, স্বদেশী আৰু স্বৰাজৰ পক্ষত থিয় দিছিল। ই চৰকাৰৰ অন্যায়মূলক নীতিসমূহক সজোৰে দোষাৰোপ কৰিছিল।

পদ্মনাথ গোহাঁই বৰুৱাৰ দ্বাৰা সম্পাদিত *অসম বন্তি* (1900) আৰু ৰাধানাথ চাংকাকতিৰ দ্বাৰা সম্পাদিত *টাইমচ অৱ আসাম* (1895) নামৰ সাপ্তাহিকী দুখন শান্ত-সংযমী মধ্যমপন্থী আছিল। অসমীয়া কাকতসমূহে অসমৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত অনা-অসমীয়া লোকক নিয়োগ কৰাটোক সজোৰে প্ৰতিবাদ জনাইছিল আৰু বিধান পৰিষদৰ অসমীয়া সদস্যসকলক জনগণৰ আগ্ৰহক প্ৰভাৱিত কৰা বিষয়সমূহৰ বিৰুদ্ধে তেওঁলোকে মাত মতাত বিফল হোৱাত কঠোৰভাৱে সমালোচনা কৰিছিল।

অসমীয়া বাতৰি কাকতে ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিষয় যেনে মৰ্লে-মিণ্টো সংস্কাৰ আইনে (1909) সৃষ্টি কৰা অসন্তুষ্টিৰ কাৰণ, তুৰ্কী আৰু ইটালীৰ মাজত সংঘটিত যুদ্ধত (1911–12) ইংলেণ্ডে তুৰ্কীৰ প্ৰতি দেখুওৱা শত্ৰু ভাৱাপন্ন মনোভাব আৰু বৃটিছ উপনিৱেশ বিশেষকৈ কানাডা আৰু বৃটিছ কলম্বিয়াত থকা ভাৰতীয় সকলৰ অৱস্থাৰ উন্নতিৰ হকে ভাৰত চৰকাৰক আবেদন জনাইছিল।

সুৰমা উপত্যকাৰ বাতৰি কাকত যেনে *পৰিদৰ্শক* (1886), *শিলচৰ* (1886) আৰু *শ্ৰীহট্ট মিহিৰ*শান্ত-মধ্যমপন্থী প্ৰকাৰৰ আছিল। বিধুভূষণ সেনে সম্পাদনা কৰা *শিলচৰে* জনমতক পথ প্ৰদৰ্শন কৰা আৰু সেই সময়ৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক বিষয়সমূহত গুৰুত্ব আৰোপ কৰাত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল। সুৰমা উপত্যকাৰ চন্দ্ৰোদয় বিদ্যাবিনোদে সম্পাদনা কৰা বাংলা সাপ্তাহিক *দি সুৰমাই* জনমত উত্থাপন কৰাত সফল হৈছিল। মোহন নাথ দেই সম্পাদনা কৰা *দেশব্ৰত* আৰু *প্ৰজাশক্তি* স্পষ্টৰূপত বৈপ্লৱিক চৰিত্ৰৰ আছিল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন 1ঃ অলিভাৰ কাট্টাৰ কোন আছিল?

.....

প্রশ্ন 2ঃ অসমৰ প্রথম দৈনিক বাতৰি কাকতখনৰ নাম কি আছিল?

.....

প্রশ্ন 3ঃ মাহেকীয়া আলোচনী *জোনাকী*ৰ প্রথম সম্পাদক কোন আছিল?

.....

5 জানি থোৱা ভাল

ভাৰতৰ প্রথম বাতৰি কাকতখন আছিল *বেংগল গেজেট* অথবা *কলিকতা জেনেৰেল এড্ভাৰটাইজাৰ*। ইয়াক 1780 চনত জেমচ আগচ্টাচ হিকিয়ে প্রকাশ কৰিছিল।

৬.৪ ঔপনিবেশিক শাসনকালত ৰাজনৈতিক সংস্থা আৰু ৰাজহুৱা সংগঠনৰ বিকাশ

ঊনবিংশ শতিকাৰ মাজভাগৰ পৰা অসমৰ মধ্যবিত্ত শ্রেণীটোৰ মনক এক নৱজাগৰণৰ ঢৌৱে চুই গৈছিল। ই 1852 চনৰ 11 জুনৰ দিনা প্রথম দৃষ্টিগোচৰ হৈছিল। সেইদিনা গুৱাহাটীৰ কেইজনমান নেতৃস্থানীয় লোকে কামৰূপৰ উপায়ুক্তক 1850 চনৰ XXVI আইনৰ অনুযায়ী কামৰূপত পৌৰ প্রশাসন আৰম্ভ কৰিবলৈ আবেদন জনাইছিল। 1857 চনত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাই অসমীয়াসকলক উন্নত জ্ঞান প্রদান কৰিবলৈ 'জ্ঞান প্রদায়িনী সভা' গঠন কৰিছিল। 1888 বৰ্ষত অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা গঠন হৈছিল। সাহিত্যৰ লগত জড়িত যদিও ই জনসাধাৰণৰ মাজত একতা আৰু দেশভক্তিৰ ভাব গঢ়ি তোলাত সফল হৈছিল। তেজপুৰ ৰায়ত সভা কৃষিজীৱী লোকক মাটিৰ খাজনা বৃদ্ধিৰ পৰা সকাহ দিবলৈ গঠন হৈছিল।

1885 চনত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্রেছৰ জন্মই ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক সংগঠনৰ ইতিহাসত এক নতুন যুগৰ সূচনা কৰিছিল। দেশৰ অন্যান্য প্রান্তৰ দৰে অসমতো, অসমৰ বুদ্ধিজীৱীসকলে জনসাধাৰণৰ ইচ্ছা- আকাংক্ষাক চৰকাৰৰ ওচৰত দাঙি ধৰিবলৈ এক বহল ভিত্তিক ৰাজনৈতিক সংস্থাৰ প্রয়োজনীয়তা অনুভৱ কৰিছিল। এই সমূহৰ ভিতৰত প্রখ্যাত আছিল যোৰহাট সার্বজনিক সভা (1884), তেজপুৰ ৰায়ত সভা (1884), নগাঁও ৰায়ত সভা, উজনি অসম এচ'চিয়েচন, আৰু অসম এচ'চিয়েচন। এই সকলোবোৰ সংস্থাই ৰাইজৰ অসন্তুষ্টিৰ প্রতি চৰকাৰৰ মনোযোগ আকর্ষণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

পৰৱর্তী শাখাত আমি যোৰহাট সার্বজনিক সভা, অসম এচ'চিয়েচন আৰু সুৰমা ভেলী পলিটিকেল কন্ফাৰেন্সে জনসাধাৰণৰ আগ্রহক প্রভাৱিত কৰা বিষয়সমূহ আৰু জনসাধাৰণৰ মনত জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰা প্রসাৰ আৰু প্রচাৰত পালন কৰা গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা সম্পর্কে আলোচনা কৰিম।

৬.৫ যোৰহাট সার্বজনিক সভা

জগন্নাথ বৰুৱাই 1884 চনত অসমৰ প্রথম ৰাজনৈতিক সংস্থা যোৰহাট সার্বজনিক সভা গঠন কৰিছিল। ইয়াৰ প্রথম সভাপতি আছিল আহোম ৰাজপৰিয়ালৰ নৰনাৰায়ণ সিংহ আৰু ইয়াৰ প্রথম সম্পাদক আছিল জগন্নাথ বৰুৱা। নৰনাৰায়ণ সিংহৰ মৃত্যুৰ পাছত জগন্নাথ বৰুৱা সভাপতি আৰু দেৱীচৰণ বৰুৱা সাধাৰণ সম্পাদক হিচাপে নির্বাচিত

হৈছিল। সভাৰ মূল উদ্দেশ্য আছিল জনসাধাৰণৰ ইচ্ছা আকাংক্ষাক চৰকাৰৰ আগত অৱগত কৰা আৰু চৰকাৰৰ উদ্দেশ্য আৰু নীতিসমূহৰ বিষয়ে জনসাধাৰণক সজাগ কৰা। 1886 চনৰ অসম ভূমি ৰাজহ আইনৰ বিৰোধিতা কৰি ই 1892 চনৰ অক্টোবৰ মাহৰ পৰা 1893 চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহলৈকে এলানি সভা অনুষ্ঠিত কৰিছিল।

সভাই চৰকাৰৰ শিক্ষা নীতিক বিশেষকৈ অসমৰ উচ্চশিক্ষাৰ জলপানিৰ সংখ্যা হ্ৰাস কৰা কাৰ্যক সমালোচনা কৰিছিল। সভাই বৃহৎ মাত্ৰাত থলুৱা লোকৰ নিযুক্তি দাবী কৰিছিল আৰু তেওঁলোকৰ মজুৰি আৰু উন্নতি সাধনত জোৰ দিছিল। সাৰ্বজনিক সভাই অসমত কানিৰ প্ৰচলন ক্ৰমশঃ হ্ৰাস কৰাৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছিল কাৰণ তাৎক্ষণিকভাৱে কানিৰ প্ৰচলন নিষিদ্ধ কৰিলে কৃষকসকলে উচ্চ হাৰত মাটিৰ খাজনা আদায় দিয়াৰ লগতে ই নিয়মীয়া সেৱনকাৰীসকলৰ কাৰণে মাৰাত্মক হৈ পৰিব।

1907 চনত জগন্নাথ বৰুৱাৰ মৃত্যু আৰু পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত ইয়াৰ সদস্যসকলৰ মাজত বিভাজনৰ ফলত সাৰ্বজনিক সভা স্থবিৰ হৈ পৰিছিল।

৬.৬ অসম এচ'চিয়েচন

1903 চনত মানিক চন্দ্ৰ বৰুৱাই অসম এচ'চিয়েচন গঠন কৰিছিল। মানিক চন্দ্ৰ বৰুৱা অসম এচ'চিয়েচনৰ প্ৰথম সাধাৰণ সম্পাদক, গৌৰীপুৰৰ ৰাজা প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰুৱা প্ৰথম সভাপতি আৰু জগন্নাথ বৰুৱা প্ৰথম উপ-সভাপতি আছিল। ইয়াৰ বেছিভাগ সদস্য মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱা, ঘনশ্যাম বৰুৱা, ফণিধৰ চলিহা, তৰুণৰাম ফুকন আৰু নবীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ সেই সময়ৰ বিধায়ক আছিল। সেয়েহে, বিধান পৰিষদৰ মজিয়াত তেওঁলোকৰ বক্তৃতাৰ যোগেদি এচ'চিয়েচনৰ প্ৰস্তাৱ আৰু দাবীসমূহৰ প্ৰতি চৰকাৰৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ইয়াৰ প্ৰথম অধিবেশন 1905 চনত ডিব্ৰুগড়ত অনুষ্ঠিত হৈছিল।

বংগ বিভাজনৰ লগে লগে পূৰ্ববংগ আৰু অসম নামৰ এখন নতুন প্ৰদেশৰ সৃষ্টি হৈছিল। নতুন প্ৰদেশখনৰ বিধান পৰিষদ আৰু ৰাজকীয় পৰিষদত ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ কোনো প্ৰতিনিধি নাছিল। তদুপৰি, অনা-অসমীয়া সদস্যসকলে ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ বিষয়সমূহৰ প্ৰতি নিচেই কম বা কোনো মনোযোগ নিদিয়াৰ কাৰণে অসম এচ'চিয়েচনে প্ৰাদেশিক বিধান পৰিষদত ইয়াৰ প্ৰতিনিধিত্বৰ দাবী তুলিছিল। অৱশেষত, পূৰ্ববংগ আৰু অসমৰ বিধান পৰিষদলৈ প্ৰতিনিধি প্ৰেৰণ কৰাৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰা হৈছিল আৰু মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱাই বিধান পৰিষদত প্ৰথম আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল।

অসম এচ'চিয়েচনে উত্থাপন কৰা কিছুমান বিষয় আছিল -

- অসামৰিক সেৱাক প্ৰগতিশীল ভাৰতীয়কৰণ কৰা।
- বিধান পৰিষদক অধিক গণতান্ত্ৰিক কৰা।

1915 চনত মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ মৃত্যুৰ পাছত ৰায় বাহাদুৰ ঘনশ্যাম বৰুৱা অসম এচ'চিয়েচনৰ সম্পাদক হয়। 1915 চনৰপৰা 1920 চনৰ মাজত ইয়াৰ অধিৱেশনসমূহ ডিব্ৰুগড়, গুৱাহাটী, শিৱসাগৰ, গোৱালপাৰা, বৰপেটা আৰু যোৰহাটত অনুষ্ঠিত হৈছিল। 1916 চনৰ পৰা অসম এচ'চিয়েচনৰ কাৰ্যপন্থাৰ কিছু পৰিৱৰ্তন সাধন হৈছিল যেতিয়া অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, চন্দ্ৰনাথ শৰ্মা আদি ৰাজ্যৰ কিছু যুবকে ইয়াত যোগ দিছিল। তেওঁলোক শান্তিপূৰ্ণ আৰু সাংবিধানিক পদ্ধতিৰ পৰিৱৰ্তে বিপ্লৱী কাৰ্যপন্থাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী আছিল।

এনেদৰে, আমি ক'ব পাৰো যে অসম এচ'চিয়েচন বৰ্তি থকা সময়চোৱাত চৰকাৰৰ সন্মুখত জনসাধাৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু আকাংক্ষাক উত্থাপন কৰাত উপত্যকাটোৰ মুখপাত্ৰ হিচাপে সেৱা আগবঢ়াইছিল। ক্ৰমান্বয়ে, ইয়াৰ সদস্যসকল ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত হৈছিল। 1921 চনত অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছৰ

গঠনৰ লগে লগে অসম এচ'চিয়েচন স্থবিৰ হৈ পৰে। যি কি নহওক, অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ গঠনৰ আগতে অসম এচ'চিয়েচন অসমৰ আটাইতকৈ বৃহৎ ৰাজনৈতিক সংস্থা আছিল।

ᴡ অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন ঃ 4 ঃ যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভাৰ প্ৰথম সভাপতি কোন আছিল?

.....

প্ৰশ্ন ঃ 5 ঃ অসম এচ'চিয়েচনৰ প্ৰতিস্থাপক কোন আছিল?

.....

৬.৭ সুৰমা উপত্যকাৰ ৰাজনৈতিক সভা

বংগ ভংগ বিৰোধী আন্দোলনে সুৰমা উপত্যকাত যথেষ্ট সংখ্যক সংস্থাৰ জন্ম দিছিল। 1906 চনত শ্ৰীহট্ট স্বদেশ সেৱক সমিতিৰ কেইজনমান নেতৃস্থানীয় সদস্যই সমগ্ৰ উপত্যকাটোৰ কাৰণে এক সন্মিলন গঠন কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছিল।

কিছুমান বিখ্যাত নেতা যেনে- বিপিন চন্দ্ৰ পাল, কামিনী কুমাৰ চন্দা, জমিদাৰ, বণিক আৰু মিৰাচদাৰৰ উদ্যোগত, 1906 চনৰ এপ্ৰিলত সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সভা গঠন হৈছিল। আৰম্ভণিৰে পৰা ইয়াৰ নীতি আৰু কাৰ্যপন্থা আছিল গভীৰ জাতীয়তাবাদী। কিন্তু, ই কোনো প্ৰকাৰৰ উগ্ৰবাদৰ পথ অনুসৰণ কৰা নাছিল। এই সভাই স্বদেশী আন্দোলনলৈ সম্পূৰ্ণ সমৰ্থন আগবঢ়াইছিল। ই লগতে জাতীয় বিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠা, স্বদেশী আৰু যুৱকসকলক লাঠী চালনা আৰু তৰোৱাল চালনাৰ শাৰীৰিক প্ৰশিক্ষণ দিয়াৰো পোষকতা কৰিছিল।

সভাৰ প্ৰথম অধিবেশন 1906 চনৰ 11–12 আগষ্টত চিলেটত অনুষ্ঠিত হৈছিল। ইয়াত কামিনী কুমাৰ চন্দাই সভাপতিত্ব কৰিছিল। সভাৰ বিষয় সমিতিৰ কাৰ্যবিৱৰণীৰ মতে চিলেটক মুখ্য কাৰ্যালয় হিচাপে লৈ এখন কেন্দ্ৰীয় সমিতি আৰু উপত্যকাটোৰ বিভিন্ন অংশক লৈ উপ-সমিতিসমূহ গঠন কৰা হৈছিল। সমিতিসমূহৰ মুখ্য কাৰ্যাৱলী আছিল-

- শিক্ষা, স্বাস্থ্য আৰু ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য বিধিসন্মত ব্যৱস্থাৱলীৰ উন্নতি সাধন কৰা।
- স্বদেশী ধাৰণাটোৰ প্ৰসাৰ ঘটোৱা।
- সমবায় সমিতি আৰু দেশীয় শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰা।
- পুঁজিৰ সংগ্ৰহ।

সভাৰ দ্বিতীয় অধিৱেশন 1908 চনৰ 18–20 এপ্ৰিলত কৰিমগঞ্জত অনুষ্ঠিত হৈছিল। এই সভাত ৰাধা বিনোদ দাসে সভাপতিত্ব কৰিছিল। সুৰমা উপত্যকা সভাই ঘোষণা কৰিছিল যে ইয়াৰ একমাত্ৰ ৰাজনৈতিক লক্ষ্য হৈছে স্বৰাজ আহৰণ কৰা যাক একতাৰ বিকাশ সাধনৰ যোগেদি লাভ কৰিব পৰা যায়। ৰাধা বিনোদ দাসে সভাৰ সদস্যসকলক গাঁৱে গাঁৱে গৈ স্বৰাজ, স্বদেশী, বৰ্জনৰ ধাৰণাক প্ৰচাৰ কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছিল আৰু ইয়াৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ জনসাধাৰণৰ মাজত অতি প্ৰয়োজনীয় একতাৰ বিষয়ে প্ৰচাৰ চলাবলৈ আহ্বান জনাইছিল।

1909 চনত ৰাজনৈতিক সভাৰ তৃতীয় অধিৱেশন হাবিগঞ্জত অনুষ্ঠিত হৈছিল। ইয়াত শৰত চন্দ্ৰ চৌধুৰীয়ে সভাপতিত্ব কৰিছিল। শ্ৰীঅৰবিন্দ, কামিনী কুমাৰ চন্দা, ৰমণী মোহন দাসৰ অনুপ্ৰেৰণামূলক বক্তৃতাই স্বদেশী, আত্ম-সহায়ক আৰু জাতীয় ঐক্যৰ ভাবধাৰা জগাই তুলিছিল। ইয়াৰ অবিৰত প্ৰচেষ্টাই সমগ্ৰ উপত্যকাটোকেই

স্বৰাজ, স্বদেশীৰ গ্ৰহণ আৰু বিদেশী বস্তু বৰ্জনৰ কাৰণে কৰা আন্দোলনৰ প্ৰধান সমৰ্থক কৰি তুলিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন ঃ 6 ঃ সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সভা কেতিয়া গঠন হৈছিল?

.....

প্ৰশ্ন ঃ 7 ঃ সুৰমা উপত্যকা সভাৰ তৃতীয় অধিৱেশন কেতিয়া অনুষ্ঠিত হৈছিল?

.....

2 ৬.৮ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- 1835 চনৰ প্ৰেছ আইনৰ উদাৰ নীতিয়ে ভাৰতত ছপাশালৰ বিকাশত উৎসাহ যোগাইছিল। ছপাশালে জনগণৰ মতামতক ৰাষ্ট্ৰৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহৰ ওপৰত একত্ৰিত আৰু শক্তিশালী কৰাত সহায় কৰিছিল।
- প্ৰথম বাতৰিৰ আলোচনী অৰুনোদয়ৰ জন্ম অসমত ছপাশালৰ বিকাশৰ ইতিহাসৰ এক স্মৰণীয় ঘটনা।
- ভাৰতীয় প্ৰেছ কম-বেছি পৰিমাণে কোম্পানী শাসনৰ ফল আৰু প্ৰথমে বেংগল প্ৰেছ হিচাপে ভুমুকি মাৰিছিল।
- অসমত ছপাশাল প্ৰতিষ্ঠাৰ সন্মান দুই আমেৰিকান ব্যাপ্টিষ্ট মিচনেৰী নাথান ব্ৰাউন আৰু অলিভাৰ কাট্টাৰক আৰোপ কৰা হয়, যি 1836 চনৰ প্ৰথম ভাগত তেওঁলোকৰ কৰ্ম-পদ্ধতি আৰম্ভণি কৰিছিল।
- অসমৰ প্ৰথম বাতৰি সংক্ৰান্তীয় আলোচনী *অৰুনোদয়* 1846 চনৰ জানুৱাৰী মাহত শিৱসাগৰৰ পৰা প্ৰকাশ হৈছিল আৰু 1880 চনলৈকে প্ৰচলন আছিল। ইয়াৰ প্ৰথম সম্পাদক আছিল নাথান ব্ৰাউন।
- গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ সম্পাদনাত 1885 চনত নগাঁৱৰ পৰা প্ৰকাশ হোৱা *অসম বন্ধু* কাকতখনে প্ৰধানকৈ কলা, বিজ্ঞান আৰু সাধাৰণ বিষয়সমূহক লৈ কাম কৰিছিল।
- চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ নেতৃত্বত কলিকতাৰ পৰা প্ৰকাশিত এখন গুৰুত্বপূৰ্ণ মাহেকীয়া আলোচনী 'জোনাকী' অৰাজনৈতিক চৰিত্ৰৰ আছিল।
- জগন্নাথ বৰুৱাই 1884 চনত অসমৰ প্ৰথম ৰাজনৈতিক সংস্থা যোৰহাট সাৰ্বজনিক সভা গঠন কৰিছিল। 1907 চনত জগন্নাথ বৰুৱাৰ মৃত্যু আৰু পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত ইয়াৰ সদস্যসকলৰ মাজত বিভাজনৰ ফলত সাৰ্বজনিক সভা অকাৰ্যক্ষম হৈ পৰিছিল।
- 1903 চনত মানিক চন্দ্ৰ বৰুৱাই অসম এচ'চিয়েচন গঠন কৰিছিল। মানিক চন্দ্ৰ বৰুৱা অসম এচ'চিয়েচনৰ প্ৰথম সাধাৰণ সম্পাদক, গৌৰীপুৰৰ ৰাজা প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰুৱা প্ৰথম সভাপতি আছিল।
- কিছুমান বিখ্যাত নেতা যেনে- বিপিন চন্দ্ৰ পাল, কামিনী কুমাৰ চন্দা, জমিদাৰ, বণিক আৰু মিৰাচদাৰৰ উদ্যোগত, 1906 চনৰ এপ্ৰিলত সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সভা গঠন হৈছিল।
- 19 শতিকাৰ শেষৰ ফালে অসমীয়া ছপাশালৰ, ঔপনিবেশিক শাসকসকলে প্ৰেছৰ ওপৰত সময়ে সময়ে আৰোপ কৰা অসংখ্য সীমাবদ্ধতা স্বত্বেও, নজিৰ বিহীন উত্থান ঘটিছিল।

O ৬.৯ অধিক জানিবলৈ

1. Barua, S. (1985). *A comprehensive history of Assam*. New Delhi: Munshiram monoharlal.
2. Borpuzari, H. K. (Ed.). (1993). *The comprehensive history of Assam*. Vol. (v), Publication Board of Assam.
3. Borpujari, H. K. (Ed). (1977). *Political history of Assam 1826-1919*. Dispur: Government of Assam.
4. Goswami, M. Dutta, U. & Pujari, S. (1992). *Asomor itihash*. Jorhat, Assam: Grantha-Sanskriti Edu Cell.

K ৬.১০ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আমেৰিকান মিচনেৰী আৰু মুদ্রক যিয়ে নাথান ব্রাউনৰ লগত মূদ্রণৰ কাম কৰিবলৈ আহিছিল।
২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ দৈনিক বাতৰি
৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ চন্দ্র কুমাৰ আগৰৱালা।
৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ নৱনাৰায়ণ সিংহ।
৫ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ মাণিক চন্দ্র বৰুৱা
৬ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ 1906 চনৰ এপ্রিল মাহত।
৭ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ 1909 চনত।

M ৬.১১ আৰ্হি প্রশ্ন

ক) অতি চমু প্রশ্ন (প্রতিটো প্রশ্নৰ উত্তৰ 50 টা শব্দৰ ভিতৰত লিখক)

প্রশ্ন ১ঃ 'অৰুনোদয়'ৰ প্রথম সম্পাদক কোন আছিল?
প্রশ্ন ২ঃ অসমৰ প্রথম এংলো-অসমীয়া সাপ্তাহিকীখন কি আছিল?
প্রশ্ন ৩ঃ অসম এচ'চিয়েচনৰ প্রথম সভাপতি কোন আছিল?
প্রশ্ন ৪ঃ অসম এচ'চিয়েচন কেতিয়া গঠন হৈছিল?
প্রশ্ন ৫ঃ কোন চনত সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সভাৰ দ্বিতীয় অধিৱেশন অনুষ্ঠিত হৈছিল?
প্রশ্ন ৬ঃ সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সভাৰ তৃতীয় অধিৱেশনত কোনে সভাপতিত্ব কৰিছিল?

খ) চমু প্রশ্ন (প্রতিটো প্রশ্নৰ উত্তৰ 150 টা শব্দৰ ভিতৰত লিখক)

চমু টোকা লিখক ঃ

প্রশ্ন ১ঃ যোৰহাট সার্বজনিক সভাৰ ওপৰত এটি চমুটোকা লিখা।
প্রশ্ন ২ঃ জনমত গঠনৰ ক্ষেত্রত অসম এচ'চিয়েচনৰ গঠন আৰু ভূমিকা চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰক।
প্রশ্ন ৩ঃ সুৰমা উপত্যকা ৰাজনৈতিক সভাৰ ওপৰত এটি চমুটোকা লিখক।

গ) ৰচনাধর্মী প্রশ্ন (উত্তৰসমূহ ৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত লিখক)

প্রশ্ন ১ঃ উপনিবেশিক শাসনকালত অসমত হোৱা ছপাশালৰ বিকাশৰ বিষয়ে বর্ণনা কৰক।

প্রশ্ন ২ঃ উপনিবেশিক শাসনকালত অসমত ৰাজনৈতিক সংস্থা আৰু ৰাজহুৱা অনুষ্ঠানৰ উত্থানৰ সম্পর্কে আলোচনা কৰক।

****